

אוקיינוס

הזמן שזכרנו כ"ח ק"ל

200
1) א"ה דרכו
8

הוא רבי יוחנן בן זכאי
שכחן בן יוחנן ששנה לו עשר ימים
שחודד נסר בן את ההלל ששנה יו
היה וששנה יום טובה יום טוב דהאין
של פסח יום טוב (והאש) של עשרה
ובטלה עשרים אחד תשעה יום והטובה
יום טובה ושב יום טובים של פסח רבי
ימים טובים של עשרה שור שנה בת האבי
כל יום ויום שנה כפסח ולא אבדן
כל

2) א"ה זכרנו י"א

כל יום את חזקתו בקדושתו ופסח אין
הוא בקדושתו שבת האלקה בקדושה
לישא לא אקדי מעד ראש חדש האקדי
מעד לישא לא אקדיש בקדושה מלאכה
וכתיב "השד יהיה לכם כלל התקיש
ת לילה המקדש לת מעון שדה ורשון
קדוש לת אין מעון שדה ראש השנה
יום הכיפורים האקדי מעד ואקדוש בעשית
מלאכה לישא משום דר אבדו דאמר רבי
אבדו אבדו מלאכה השנה לפני הקב"ה
רבשע מצני מה אין ישראל אומרים שדה
לפניך כדכתיב ויבא אביהם אבי לך אפשי
מלך ישב על כסא דין וספרי דים וספרי
סדום פרוחן לפני ישראל אומרים שדה
לפני ואת הטובה וי ולא רבי ולא רבי וקאמר
משום ניסא פרום ראינא ניסא לישא אבד
רבי יוחנן לפ שאין אומרים וי שדה על נר
שבחנה לאין סתקף לה רב נחמן בר
יוחנן ודי יצאה מעדים תם שבחנה לאין
הא אבדן הלל וי כדכתיב קד שלא נבנו
ישראל לאין והכשר כל הארצות לומר
שדה משבנו לאין לא הכשר כל ארצות לומר שדה רב נחמן אמר ו
קיימה ו הא הללא רבא אמר בשלמא דתם הלל עבדי הו ולא עבדי
פרעה רבא הלל עבדי הו ולא עבדי ארשחש אבדו עבדי ארשחש
ו אין ולרבי ואמר קיימה ו הא הללא תנא משבנו לאין לא
הכשר כל ארצות לומר שדה כן שגלו חזו להחזק האשן לא היה

ביצד מברכין על הפירות על פירות
האילן הוא אומר בורא פרי העץ
תין מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי
הגפן ועל הפירות הארץ הוא אומר בורא פרי
הארמה ודין מן הפת שעל הפת הוא אומר
המציא לתם מן הארץ ועל הירקות הוא
אומר בורא פרי האדמה רבי יהודה אומר
בורא מיני דשאים: (ג) מנא הימ דתנו
לרבנן קדוש הלולים לה מלמד שמעונים
ברכה לפנייהם ולאחריהם מכאן אמר ריע
אמר לאדם שימעות כלום קדם שיברך
והא קדוש הלולים להבי הוא דאמא דא
מיבעי ליה חד דאמר תנמנא אהליה וחד
אכליה ואידך דבר המעון שיהיה מעון הלול
ושאינו מעון שיהיה אין מעון הלול וכדו'
שמואל בר נחמני איז יונתן דאמר ר'
שמואל בר נחמני איד יונתן מצין [י] שאין
אומרים שיהיה אלא על היין שנאמר ורחמנו
לדם הגפן ודילתו את תוחשי המשמה
אלהים ואנשים אם אנשים משמה אלהים
במה משמה מכאן שאין אומרים שיהיה אלא
על היין: תניא למאן דרצי [י] נטע רבועי

2) שאין אומרים שיהיה אלא על היין.
פירות אין אומרים שיהיה על
שום אכילה מוכח כגון דריקת דמים
ונסוך דמים כי אם על היין אבל
ולא מליט שיהיה כלל אין כגון סלל
שכשחיסת פסחים (תמיד נשחט ד'
סד') [ג"ש כהנא]:

מנין שאין אומרים שיהיה אלא על היין. הרבה
שירות מצינו בלא יין, כגון הלל (שירה)
שבשחיסת פסחים כדאיתא בתמיד נשחט (פסחים דף
סד, א), וכן בלילי פסחים ובמלחמה כדאשכחן
ביהושפט בדברי הימים כדכתיב (ב, כ - כב) ובעת
החלו ברנה ובתפלה וגו'. אלא הי"פ אין אומרים
שירה על שום אכילה מוכח כגון כשעת הקטרת
חריקת דמים וניסוך המים אלא על ניסוך היין. מ"ד:

4) תנ"ה ה'ט"ז
ד"ר ר' א"ה

5) ר' יוחנן בן זכאי

1) ולא הלל של חטובה וכו'. כדכתיב פסח ד הים קודם (בבבס י"ז) פי
מפרין קרו ק"ש ולמריסם פסח כלל זרענן מבפניו למלח כלל
ורענן וחס כפסח סוכה לזמנה כלל וכן כול דרענן ויש פסקתין כוס
לשתיין שיש פסח וכן סתריה וכו' וי' כלל כהנא א"א ויש כות
מסע עזברי קבלה בעיר י"א י"א נכס
כלל פסקתה וכו' כ"כ ובלמחם שנסתק
סרי פסחים (י"ז) עברו עבדוים
פסח כלל על כל לרע שגאלת שנה
כלל למחור נישום כהנא עבדוים
סל ולפניו עבדוים כמכרי (י"ז)
לפני פסח ויש כלל (מסנ' ולמריין)
זכ דעת רבינו וכו' ט"ל: וששנה
שער יום וכו'. מיעור פ"ג כמכריין
(י"ז) וחס נילור כהנא סוכה רבינו
לפני פסח כריה וכו' וכו' ולא
כמכרי:

1) ולא הלל של חטובה בלבד הוא שמדברי
סופרים - אלא קריאת ההלל
לעולם מדברי סופרים בכל
הימים שגומרין בהן את
ההלל וששנה עשר יום
כשנה מצוה לגמור בהן את
ההלל והלו הן. ששנת ימי
החג וששנת ימי חטובה.
וראשון של פסח ויום עצרת.
אבל ראש השנה ויום הכפורים אין בהן הלל לפי שהן ימי תשובה ויראה
והשוו לא ימי ששנה יצירתה ולא חקנו הלל בפסחים שקריאת המגילה היא
ההלל:

6) 5"ע
p e

1) פ"ג הל"ו ולא כלל של חטובה בלבד הוא שמדמים אלף
קריאת הכלל לעולם מדיים בכל הימים שגומרין
בכס את הכלל עכ"ל, ובהשגות שם ז"ל ויש בהם עשה
מדברי קבלה השיר יחי' לכם עכ"ל, והמ"מ כחז ע"ז ח"ל
ובלמחם שבפי ערבי פסחים אמרו שביצוים תקנו הלל על כל
לרע שגאלת ממנכ אלל ללמרו זימיום קבועים, מדבריכם
הוא ולפעמי שבצויו בערכן אותו פסוק אינו אלף למנך
ולדמיון זכ דעת רבנו וכו' כהנא עכ"ל, וכנ"כ בפסחים
דף ק"ו אמר ר"י איש וכו' וכלל זה מי אמרו נביאים
שבצויהן תקנו לכן לישראל שיכו אומרין אותו על כל פרק
ואפרק ועל כל לרע שלח הנצ' עליהן ולכשגאלתין אומרין
אותו על גאולתן ע"כ, ויעו"ש צ"ח רש"ים דכל פרק ופרק
כיינו רגלים, כרי דעיקר תקנת הנביאים משיקרא כך היתה
שיאמרו אותו בין ברגלים ובין על כל לרע וזרע, ולפ"ז צ"ע
דברי המ"מ שחלקו ציניחו דללמרו על כל לרע שגאלתין
לממנכ הוא תקנת הנביאים, וזימיום הקבועים הוא רק מדיים,
ומ"ש זה נחב, וצ"ע.

1)

(8) ח

שכל מלכה אחת אם בפסיק וסא צינתיים אינו חזר ומנרך
כמו בכלל שמזכרין קודם לקריאתו ואעפ"כ בין פרק לפרק
פוסק ולא הולך לחזור ולנרך וכי עכ"ל, הרי דמפרש לדברי
הגאונים דעממא דמפסיקין זו הוא עמם על פנים הברכה,
ולכתי איש לנרך עליו בשביל הכפסוק, אולם מלשון המרדכי
שכתב לפי שמפסיקין זו ואינו אלא כקורא בעממא, נראה
שמפרש לדברי הגאונים כמש"כ, דכא דמפסיקין זו הוא
רק סייפתא לעיקר הדין דכלל זכ אינו נאמר בחזרת קריאת
ככלל רק בחזרת אומר שירי כמו שהצית הר"ג בשם חכו
גם עממא דמפסיקין זו ואומרים אותו לחלוק וכמש"כ למעלה,
וממילא ליק גם קשיית ברמב"ן כ"ל.

שוב הראו לי בצרכי משוגעת ברכות דף ל"ב בחוס' ר"ח
ובחוס' הראש על הא דאמרינן שם שאין אומרים
שירי אלא על כיון שכתבו ח"ל כרבה שירות מלינו בלא יין
בין כלל שבשחיטת פסחים וכי וכן בליני פסחים ובמלחמה
כדאשכחן ביכושפט וכי עכ"ל, ולכאורכ מ"ש בני תלחא
כלל דנקטי בלא איכא י"ח ימים שגומרין בהם את הכלל.
אלא ודאי בדבר מנואר כמש"כ דשאני בני תלחא כלל דיסודס
כוח דין אמירת שירי ולא כלל כלל של י"ח ימים שיסודו
כוח דין קריאת ולא שייך כלל לכך מילתא דא"ש שירי
אלא על כיון.

(9) ה' ה' ה' ה' ה'
ס' ו' ו' ו' ו' ו'

ממת לחיים לא כל שכן.
דחה הנצי"ב דרך שירה דנאמרה בשעת
הצלה ממיתה לחיים דינה כמצוה
דאורייתא דומיא דשירת הים דנאמרה
בשעת הנס. אבל הלל דנאמר לדורות
זכר לנס חיובו מדרבנן. אבל מודה
הנצי"ב דהלל בליל פסח דאורייתא דהא
ליל פסח דינו כשעת הנס ע"פ דברי
הרמב"ם הנ"ל דחייב לראות את עצמו
כאלו יצא עתה ממצרים. ומאיי טעמא
דפירש מאי דאמרינן בהגדה "בכל דור
ודור חייב אדם לראות את עצמו וכי"
וחיכף אמרינן "לפיכך אנתנו חייבים
להודות ולהלל" דצ"ע מאי פרוש לפיכך
דהא חייבין אנו להודות ולהלל על
דציאת מצרים אפילו לא היינו חייבים
לראות את עצמנו כאלו יצאנו ממצרים.
אבל ע"פ הנ"ל מובנים בטוב טעם מאי
כונן "לפיכך". מכיון שחייב לראות את
עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, היינו
הקובע לליל פסח כשעת הנס ממש
לפיכך איכא חובת הלל עלינו
מדאורייתא דלפיכך משירת הים דהלל
בשעת הנס דאורייתא.

כ"ו: (בדפי הרי"ף) בשם ר' האי גאון |
דחלוק הלל דליל פסח מהלל דשאר
ימים. הלל דשאר ימים דינו כהלל
דקריאה אבל הלל בליל פסח דינו כהלל
דשירה. בבאור האי חלוק פירש הגר"ד
דהלל דכל השנה אומרים על שם העבר.
ביום שנעשה נס לישראל בעבר או יום
טוב המחייב הלל אמרינן הלל כקריאת
חובה בכל שנה ושנה. אבל הלל בליל
פסח שאני לגמרי. כתב הרמב"ם בהל'
חמץ ומצה זו "בכל דור ודור חייב אדם
להראות את עצמו כאלו הוא בעצמו
יצא עתה משעבוד מצרים." לא סגי
במה שרואה את עצמו שיצא לפני שנה
אלא דחייב מדינא לראות את עצמו
כאלו יוצא עכשיו בהווה. מי שרואה
נסים שנעשים לפניו עכשיו, תיכף ומיד
שר דברי הלל הוודיה להקב"ה, שבאים
מתוך עומק לבו. הלל דשאר ימים נאמר
כתובה קבועה ודינו כהלל דקריאה אבל
הלל דליל פסח נאמר כשירה הבאור
מתוך חגובה (ספוטנטיב, טבעית) לנס
שנתחדש לפניו.

ע"פ היסוד דשירה בליל פסח
נובע ממה דנעשה נס בהווה יש לפרש
שירה במצות אחרות. כתיב (דברים
כ"ו:ג) לענף בכורים "הגדתי היום לה'
אלקיך כי באתי אל הארץ" וילפינן
מהכא (רש"י, ספרי) דצריך לראות בכל
יום דכאלו היום נכנס לארץ ישראל. הא
דבכל שנה מביא בכורים וקורא פרשת

יתכן דאיכא נ"מ לדינא בין הלל
דקריאה להלל דשירה במקור חיובו.
פירש הנצי"ב בהעמק שאלה כ"ו:א
דהלל דאומרים בתנוכה חיובו מדרבנן
דאומרים זכר לנס דנעשה בעבר. וחלק
הנצי"ב אדברי החתם סופר בשרת י"ד
הל"ג דס"ל דהלל בתנוכה דאורייתא
ע"פ מאי דאיתא במגילה י"ד. ודרשו
ק"ו מעבדות לחרות אומרים שירה

הקשו גם כן מהלל דליל פסח כדברי תוס' הרא"ש ותוס' רי"ח. (ואפשר ליישב על דרך הגרי"ז, תוס' סברי דהלל דליל פסח, אין זה מדין שירה אלא דין קריאת הלל, אמנם לא מסתבר כלל, דאדרבא צליל פסח ודאי הוי הלל מדין שירה, ושפיר קשה אמאי לא הקשו תוס' מהלל דליל פסח.)

ושמא י"ל בדעת תוס' דלא הקשו מהלל דליל פסח משום דתוס' ס"ל דהלל הנאמר צליל הפסח חשיב הלל הנאמר על היין, דהרי אומרים אותו על ד' כוסות, ואדרבא סבירא לכו להתוס' דכל תיקון ד' כוסות הוא כדי לומר עליהם את ההלל. [וע"ע בפירוט וזב שצא על תוס' הרא"ש משאן בפסחים ס"ד דהקשה אדברי התוס' הרא"ש ותורי"ח מה הקשו מהלל דליל פסח, הא התם בלמח איתא יין דהא נאמר על ד' כוסות של יין, וכתב לדחוק בדבריהם דכונתם להלל הנאמר צליל פסח בצבכ"ס, דאינו נאמר על היין.] אמנם זה דוחק לכאורה, דהא הלל דליל פסח בצבכ"ס אינו מדין שירה והוי ככל הלל צי"ט שאינו על היין דלא הקשו הראשונים מהאי הלל הנאמר בלא יין, ורק מהלל דהוא מדין שירה פרכין וכמו שנתבאר ו"ע].

ב

והנה בקפר עמק ברכה הביא שאמר הגרי"ז בשם אביו הגר"ח הלוי ז"ל וקל"ה דיש לעיין אם יבוא הנביא בשם ה' ויאמר שהשם יעשה נס, או אם ימלא מי שיש לו בטחון גמור ב' שבהחלט יעשה לו נס, אם ראוי לומר בכה"ג את השירה מיד קודם הנס וללאח בזה יד"ח שירה או לאו. ואמר שזכו ציבור הכתוב בתהילים ואני בחסדך בטחתי יגל לצי צי"טעך, פי' אף שיש צי בטחון גמור בחסדך בזה רק יגל לצי צי"טעך, אבל מתי אשירה לה' - כי גמל עלי, לאחר שגמל עלי והיינו לאחר הנס, אז אשירה לו שזה דין בשירה על הנס שאין אומרים השירה אלא לאחר הנס, עכ"ד.

והנה הקשה שם מהא דדברי הימים ב' כ' גבי מלחמת יהושפט שאמר להם הנביא שהשם יעשה להם נס ויליחו במלחמה, ומיד בלאחם למלחמה אמרו המשוררים הודו לה' כי לעולם חסדו, ועל כרחק לריך לומר דזה לא היה בתורת שירה על הנס, דהא אין אומרים שירה קודם הנס, אלא בתורת הודאה אמרו.

אלא דכתב דל"ע דמכילתא פ' בשלח מונה זה צין העשר שירות שנאמרו בעולם משמע דבתורת שירה אמרוהו ו"ע.

וגם לפמ"ש מדברי הגרי"ז צביאור דברי התוס' הרא"ש ותוס' רי"ח בפירוקן דהך תלת הלל דנקטי' הם מדין שירה ולא סתם הודאה, וחד מהך תלת היא השירה שאמרו צימי יהושפט, וא"כ קשיא לפי דברי הגר"ח דאשירה לה' דוקא - כי גמל עלי, איך אמרו שירה קודם שנעשה הנס.

ולכאורה מוכח מזה, דכל הך חידוש דינא דהגר"ח, דאין לומר שירה על סמך מה שצטוח שיעשה לו נס, היינו דוקא היכא דכל מה שידע דיהיה לו נס הוא ע"י ציטחון, וכמו שדייק בגר"ח, מקרא דאני בחסדך בטחתי יגל לצי צי"טעך, דכל זמן דהגדר הוא דאני בחסדך "בטחתי", אזי, רק יגל לצי צי"טעך, אבל שירה אומרים רק כשנעשה הנס, כמו דכתיב אשירה להשם כי גמל עלי, והיינו דוקא לאפוקי מצטחון. אבל כשנביא אומר לו שיעשה לו נס יש לומר שירה גם קודם הנס, ומש"ה שפיר יכלו לומר שירה צימי יהושפט, כיון שע"י נביא נאמר להם שיעשה להם נס. [ולפי"ז אין שייך צביאור שביאר צטמק ברכה, שם צטעמא דמילתא דאין אומרים שירה רק לאחר שיעשה הנס, דלפי"ז בלמח שייך שירה אף קודם הנס. ואכן שמעתי שהגר"ח סולב"צ"ק שליט"ה אמר ששמע מאביו הגרי"ז, דגם להגר"ח כששמע על ידי נביא דעשה לו נס יכול לומר שירה אף קודם הנס].

ובשם החת"ם ראיתי דביאר הפסוק אשירה לה' כי גמל עלי, דמתי אומרים שירה כשגמל עלי, היינו שהנס נעשה בזכות עצמי או יש דין דאמירת שירה, משא"כ כשהנס לא נעשה בזכותי אלא בזכות אבות וכדומה אין אומרים שירה.

ובזה ביאר דלכן כשיאלו בני ישראל ממארים לא אמרו שירה דיליאת מלרים לא היתה בזכותם, אלא בזכות אבות, ורק כשהגיעו לים סוף ושם נעשה הנס של קריעת ים סוף שהיה בזכותם, כמו דאיתא במדרש דזכות נחשון בן עמינדב שקפץ לים וזכותו שעתידים הם לקבל את התורה נקטת הים, אז מיד פתחו ואמרו שירה דלא יסיר משא וכו' ישראל.

לרננים סלה. כד ויאמר יחזקאל לומר לו מה עשית לך אומר לו כל עשרת ימי חטאי עשה לי
קרבן ליל עשירי ליל המנוחה וכל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ולכל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה
ועל כל מעשרך עשה קרבן לומר לו כל מה שהיה לי חטאי עשה לי קרבן ליל עשירי ליל המנוחה

11
עליו
כפי
כ"י

12
זקנה
כ"י

בדבריהם בן בניה בן ישיאל בן מתניה הלוי מדבנע אקר
היתה עליו רוח יהוה בתוך הקהל: ויאמר הקשיבו כל-
יהודה וישבי ירושלים והמלך יהושפט כה אמר יהוה לכם
אתם אל תיראו ואל תחזתו מפני ההמונ הרב הזה כי לא
לכם המלחמה כי לאלהים: מחר רדו עליהם הנגם עלים
במעלה היצין ומצאתם אתם בסוף הנחל פני מדבר
ירואל: לא לכם להלתם בזאת התיצבו עמזו וראו את-
ישועת יהוה עמכם יהודה וירושלים אל תיראו ואל תחזתו
מחר צאו לפניהם ויהוה עמכם: ויקד יהושפט אפים ארצה
וכל יהודה וישבי ירושלים נפל לפני יהוה להשתחוות ליהוה:
ויקמו הלויים מן בני הקהתיים ומן בני הקרתיים להלל ליהוה
אלהי ישראל בקול גדול למעלה: וישכימו בבקר ויצאו
למדבר תקוע ובצאתם עמד יהושפט ויאמר שמעו יהודה
וישבי ירושלים האמינו ביהוה אלהיכם ותאמנו האמינו
בנביאי והעליחו: ויועץ אל העם ויעמד משרדים ליהוה
ומהללים להודת קדש בצאת לפני התלויין ואמרים הודו
ליהוה כי לעולם חסדו: ובעת החלו ברה ותהלה נתן
יהוה מ'מארכים על בני עמון מואב והרשיעו הבאים
ליהודה ונגפו: ויעמדו בני עמון מואב על ישבי הרשיעו
להחרים ולהשמד וככלותם ביושבי שעיר עזרו איש ברעהו
למשחית: ויהודה בא על המצפה למדבר ופגז אל ההמון
והנגם פגזים נפלים ארצה ואין פליטה: ויבא יהושפט ועמו

ויהי אחר יכן באו בני מואב ובני עמון ועמדם ומה עמונים
על יהושפט למלחמה: ויבאו ויגידו ליהושפט לאמר בא
עליך המון רב מעבר לים מארם והנם בחצצון תבר יהוה
עין גזי: ויבאו ותנו יהושפט את פניו לדרוש ליהוה ויקרא
עם על קל יהודה: ויקבעו יהודה לבקש מיהוה גם מכל-
ערי יהודה באו לבקש את יהוה: ויעמד יהושפט בקהל
יהודה וירושלים בבית יהוה לפני החצר החדשה: ויאמר
יהוה אלהי אבותינו הלא אתה הוא אלהים בשמים ואתה
מושל בכל ממלכות הגוים וכדרך פח הגבורה ואין עמן
להתיצב: הלא אתה אלהי הורשת את יושבי הארץ
הזאת מלפני עמך ישראל ותתנה לרוע אברהם אהבך
לעולם: וישבורכה ויבנו לך: ובה מקדש לשמך לאמר:
אסתבוא עליי רעה חרב שפוט ודבר ורעב נעמדה לפני
הבית הזה ויפנד כי שמך בבית הזה וינזק ארץ מצרית
ותשמע ותושיע: ועתה הנה בני עמון ומואב הרשיעו
אשר לא נתתה לישראל לבוא בהם בבאם מארץ מצרים
כי סרו מעליהם ולא השמידים: והנה הם גמלים עלינו
לבוא לגרשנו מירשתך אשר הורשתנו: אלהינו הלא
תשפטכם כי אין בנו כח לפני ההמון הרב הזה הבא
עלינו ואנחנו לא נדע מה נעשה כי עליך עלינו: וכל יהודה
עמדים לפני יהוה גם יושפי נשיהם ובניהם: ויחזיאל

14
יהיה כח?

13
אמר כי ככה

הנה מויר הגאבד דבריסק שליטא אמר בשם
אביו מרן הגר"ח הלוי ז"ל, דיש לעיין, אם
יבוא הנביא בשם ה' ויאמר שהשם יעשה לישראל נס,
או אם ימצא מי שהיה לו בטחון גמור בה, בטחון של
מאה אחוזים, שבהחלט יעשה השם לו נס, אם ראוי לומר
בכה"ג את השירה מיד קודם הנס ולצאת בזה ד"ח שירה.
ואמר, שזהו ביאור הכתוב בתהלים: ואני בחסדך
בטחתי יגל לבי בישותך, פי, אף שיש לי בטחון הגמור
בישותך, בזה רק יגל לבי בישותך; אבל מתי
אשירה לה? — כי גמל עלי, לאחר שגמל עלי, היינו
לאחר הנס, או אשירה לו, שזהו דין בשירה על הנס
שאין אומרים השירה אלא לאחר הנס. ע"ד.

כשאל שאכדה לו אכדה הלך לנביא להודיע
מקומה. כיצא כאלו הדברים הוא שיאמר הנביא,
לא שיעשה דת אחרת או יוסיף מצוה או ירע:
ד דברי הפרועות שהנביא אומר, כגון שיאמר
פלותי ימות או שנה פלתי שנה רבע או מלחמה
וכיצא בדברים אלו, אם לא עמדו דבריו אף בה
הכחשה לנבואתו ואין אומרים הנה דבר ולא בא.
שהקב"ה אך אפים ורב חסד ורחם על הרעה.
ואפשר שעשו תשובה ונשאל להם כאנשי נינה או
שתלת להם כחזקיה: אבל אם הכניח על טובה
ואמר שיהיה כן וכך ולא באה הסוכה שאמר
כידוע שהוא נביא שקר, שכל דבר טובה שיגזור
האל אפילו על תנאי אינו חוזר. הא למדת שבדברי
הסוכה כלכד יבחן הנביא: הוא שיוסיפו אומר